

ВОЙТКОВА АЛІСА ВІКТОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри загальної теорії права та держави*

МОРСЬКА ПОТУЖНІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Статус України як морської держави був та продовжує бути невід'ємною складовою такого важливого зараз атрибуту держави як армія. Більше того, сьогодні, коли Україна знаходиться у стані війни з російською федерацією.

Наявність блоку міждержавних військових проблем стимулює трансформацію армії в країні в більш значимий масштаб її організації, а також її якісну відмінність не лише на регіональному, а вже й на глобальному рівні. Такою якісною характеристикою вже неодноразово за такий короткий проміжок часу і була відмічена наша українська армія. Однак, розвиток і удосконалення цього державного інституту в сучасних умовах потребує певного переосмислення. Армія більше не може розглядатися для виключно позитивного політичного іміджу. Зараз вона є гарантом життєздатності держави і продовжуваності її буття у системі геополітичних координат.

Після розпаду Радянського Союзу було підписано ряд домовленостей, які надавали Україні гарантії безпеки. Однак, як показав час, ці домовленості носили виключно номінальний характер і не були виконані. Сьогодні ми по суті вимушені з нуля відбудовувати і відстоювати власні державні інститути і власну державність.

В сучасних умовах військова політика будь-якої держави може бути прогресивною, тобто такою яка відповідає вимогам нового політичного мислення, або ж реакційною – яка йде з ним у розріз. Під прогресивною військовою політикою слід розуміти діяльність держави, націлену на попередження будь-яких війн за допомогою створення військових структур, що мають виключно оборонну направленість і призначені для забезпечення національної безпеки. Наразі Україну можна віднести саме до реакційної, однак зараз саме час для створення прогресивної військової політики.

Ще донедавна вважалося, що тільки фанатики можуть вважати війну оптимальним способом для досягнення різноманітних цілей, зокрема, й для геополітичних змін. Цивілізовані держави повинні розглядати свої збройні сили не як засіб для ведення війни, а як засіб для її попередження. В основі міждержавних відносин повинні бути ідеї добросусідських взаємовигідних відносин, які будуть виключати застосування збройного насильства.

Але реальність така, що забезпечити національну безпеку держави поки ще неможливо без засобів військової зброї. В нинішніх умовах збройні сили будь-якої держави повинні володіти високим рівнем

військового захисту від раптового нападу, включати в себе елементи механізму для блокування дій агресора на ранніх стадіях військового конфлікту. Безумовно, наявність морської потужності на боці країни яка змушена протистояти військовій агресії є вагомим плюсом.

Зараз Україна перебуває на переламному етапі свого розвитку, коли від ефективного функціонування системи збройних сил залежить її подальший розвиток і навіть існування. Швидкість та дієвість засобів реагування на дії агресора залежать також і від її морської галузі. Формування дієздатної системи морських спеціальних органів держави або уповноважених нею організацій, які б змогли взяти на себе виконання частини функцій, котрі зараз є обмеженими, наприклад, вантажоперевезень з питань озброєння та гуманітарної допомоги.

Україна має вигідне географічне розташування морських портів на перетині транспортних коридорів морських шляхів для забезпечення транзитних вантажопотоків у напрямку Європи, Азії та Близького Сходу, із пропускнуою здатністю близько 100 млн. тонн на рік. Так, наприклад, за результатами діяльності у 2016 році морські порти України, із показником вантажопереробки в обсязі 131,7 млн. тон, зайняли друге місце серед країн Чорноморсько-Азовського басейну. При цьому в рейтингу морських портів регіону морський порт Южний займає третє місце, а морські порти Одеса, Миколаїв та Чорноморськ – п'яте, сьоме та восьме відповідно. Таким чином, найбільші морські порти України знаходяться в ТОП-10 морських портів Чорного та Азовського портів та зберігають такі позиції протягом тривалого періоду [1].

Морський транспортний комплекс є багатофункціональною структурою, що задовольняє потреби національної економіки у транспортному забезпеченні, сприяє розвитку міжнародної торгівлі та реалізує зобов'язання України як морської держави. Водний транспорт, що обслуговується у морських портах, є найдешевшим та відносно екологічним у порівнянні з іншими видами транспорту, що робить його конкурентним всередині країни для цілей внутрішньої та міжнародної торгівлі.

Море займає 70,8 % земної поверхні, а суша – лише 29,2 %. Панування на морі забезпечує контроль за світовою торгівлею. Держава, що переважає на морі, завжди може змусити свого континентального супротивника боротися проти ресурсів усього світу. Морські держави мають більшу мобільність, ніж сухопутні. На разі, ми можемо спостерігати що як раз такими територіями прагне заволодіти російська федерація в першу чергу: анексія АР Крим 2014 р, окупація Херсону, Маріуполя та Бердянська навесні 2022, адже геополітична позиція, що спирається на морські комунікації, завжди має перевагу над суто материковою позицією.

Говорячи про національну та регіональну безпеку України, в жодному випадку не можна ігнорувати роль ВМФ, авіаносців, та міжрегіональної системи протиповітряної оборони. Так, саме інвестиції в морський флот стали основою економічної, військової, та геополітичної могутності Великобританії.

Наразі гостро стоїть питання контролю над Чорним та Азовським морями, оскільки вони роблять Україну беззаперечним лідером свого регіону в морському просторі, а найбільша в Європі територія дозволяє претендувати на лідерство і в територіальному плані. Сьогоднішні геополітичні виклики вимагають від нас бути в постійній бойовій готовності і активно розвивати українське суднобудування, та інститут мореплавства.

Могутній флот України і військово-економічні договори з країнами-партнерами дозволять припинити постійну агресію з боку російської федерації та відновити понівечену міську інфраструктуру в найкоротші строки.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року. [Електронний режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1634-2020-%D1%80#n7>]

Ключові слова: морська держава, армія, морська потужність України, атрибути держави.

Key words: maritime state, army, maritime power of Ukraine, attributes of the state.

ІВАНЧУК ВІРА ЄВСТАФІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри загальної теорії права та держави*

ТЛУМАЧЕННЯ ПРАВОВОГО МОНІТОРИНГУ

Термін «моніторинг» часто вживається сучасними правознавцями під час розгляду широкого кола правовідносин: в екології, економіці, біології, медицині, при характеристиці техногенних, політичних, соціальних процесів, тобто практично в будь-якій сфері людської діяльності, і використовується не тільки в практичній діяльності галузевих фахівців, але й у текстах правових актів [2, с. 9].

Виходячи уже з певного досвіду сучасного значення моніторингу. В основі його етимології лежать такі давно відомі слова, як *monitory* – багатозначне поняття, яке спочатку означало наставляти, радити, застерігати, напучувати, і *monitor* (від лат. нагадуючий, наглядаючий), має вже більш близьке до сучасного значення – спостереження за певними об'єктами або явищами.

Сучасне визначення моніторингу та осмислення результатів його застосування дають підставу судити про те, що це поняття найчастіше вживається тоді, коли мова йде про проведення низки конкретних дій або деяких змішаних заходів, здійснюваних на основі як теоретичних,